

STRAFICA

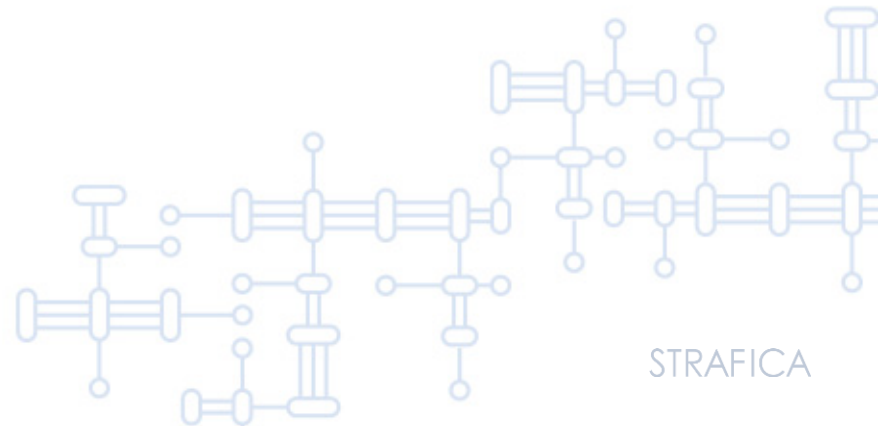
Suojateiden liikenneturvallisuuskampanjoiden vaikuttavuuskokeilu Järvenpäässä, Keravalla ja Tuusulassa

Loppuraportti

22.11.2018

Sisällysluettelo

- Hankkeen tausta [3-4](#)
- Hankkeen suunniteltu toteutustapa [5-13](#)
- Lopullinen toteutustapa ja tulokset [14-40](#)
- Opit ja kehitysideat [41-45](#)

Hankkeen tausta

- Järvenpäässä on toiminut liikenneturvallisuustyöryhmä vuodesta 2007 ja Keravalla ja Tuusulassa liikennekasvatustyöryhmät vuodesta 2014
- Strafica Oy on ollut mukana kuntien yhteisessä liikenneturvallisuustoimijahankeessa vuodesta 2015 alkaen
- Vuonna 2017 kunnissa toteutettiin suojatiekäyttämisen kysely, jolla kartoitettiin suojatiekäyttämiseen liittyviä ongelmia
- Kyselyn tulokset toimivat kannustimena kokeilla erilaisia kampanjoita tai toimenpiteitä suojatiekäyttämisen parantamiseksi ja siten hankkeen lähtölaukauksena

Suojatiekäyttämisen kyselyn päätulokset

- Kysely toteutettiin asukkaille toukokuussa 2017
- Ongelmia kartoitettiin liikkujaryhmittäin (jalankulkija, pyöräilijä, autoilija), minkä lisäksi vastaajia pyydettiin arvioimaan parantamiskeinoja ongelmiin sekä osoittamaan ongelmalliseksi koettuja suojateitä kartalta
- Kyselyyn vastasi yhteensä 580 henkilöä (Järvenpäästä 358, Tuusulasta 109 ja Keravalta 73)
- Vastaajat arvioivat alla olevat ongelmat kaikkein yleisimmiksi (yleinen tai erittäin yleinen)
 - Jalankulkijat eivät pimeään aikaan käytä riittävästi heijastimia: **93 %**
 - Autoilijat lähestyvät suojatietä liian kovalla vauhdilla: **84 %**
 - Pyöräilijät eivät noudata tai tiedosta väistämisvelvollisuuttaan pyörätien jatkeella ajaessaan: **84 %**
 - Pyöräilijät eivät pimeään aikaan käytä riittävästi heijastimia tai pyöränvaloja: **84 %**
- Vastaajat arvioivat merkittävimmiten suojatiekäyttämistä parantaviksi asioiksi:
 - Liikennesuunnittelun: **37 %**
 - Liikennekasvatuksen ja viestinnän: **36 %**
 - Liikenteen valvonnan: **24 %**
 - Lainsäädännön: **4 %**
- Karttaosioon tuli yhteensä 845 vastausta, joista 562 kohdentui Järvenpäähän, 207 Tuusulaan ja 75 Keravaan
 - Karttaosion vastauksiin voi tutustua täällä: <http://apps.strafica.fi/karpalo/tulokset/jktsuojatie/>

Hankkeen suunniteltu toteutustapa

STRAFICA

Hankkeen alkuperäinen työohjelma (1/2)

- Hankkeessa oli tavoitteena suunnitella ja toteuttaa 2-3 erilaista suojatieaiheista tempausta tai kokeilua syksyllä 2018 neljälle eri ikä- tai liikkujaryhmälle kohdennettuna (yhteensä 8-12 toimenpidettä)
- Hankkeen yksi painopiste oli tempauksien tai kampanjoiden vaikuttavuuden mittaaminen ennen tempausta ja sen jälkeen toteutettavilla kevyillä tutkimuksilla (kyselyt, mittaukset, selvitykset). Tavoitteena oli myös, että toimenpiteet ovat helposti toistettavissa tai monistettavissa muualla.
- Hankkeeseen valittiin konsultiksi Strafica Oy
- Alkuperäiset työvaiheet
 1. Työn määrittely
 2. Erilaisten kokeilujen ja tempauksen sekä niiden seurantojen suunnittelu
 3. Ennen-seurantojen toteutus
 4. Suojateiden liikenneturvallisuuskampanjan sisällön ja aikataulun suunnittelu
 5. Kampanjan viestinnän ja mainonnan suunnittelu
 6. Materiaalien hankinta
 7. Kampanjan toteutus kunnissa syksyllä 2018
 8. Jälkeen-seurantojen toteutus
 9. Raportointi ja suositukset
- Työn ohjausryhmään esitettiin konsulttien lisäksi kuntien liikenneturvallisuus- ja liikennekasvatustyöryhmien puheenjohtajia sekä edustajia Trafilta ja Liikenneturvasta
- Hankkeessa oli tarkoitus pitää tiivistä yhteistyötä eri sidosryhmien kanssa kampanjoiden suunnitteluvaiheessa
- Hankkeen kokonaisbudjetti oli 18 600,00 € (alv 24 %), josta konsulttityön osuudeksi arvioitiin 16 740,00 € (alv 24 %) eli 90 % kokonaisbudjetista
- Hankkeelle haettiin Tieliikenteen turvallisuustyön valtionavustusta Liikenteen turvallisuusvirasto Trafista ja valtionapua saatiin haettu 50 % kokonaiskustannuksista.

Hankkeen alkuperäinen työohjelma (2/2)

Työvaihe	Syys	Loka	Marras	Joulu	Tammi	Helmi	Maalis	Huhti	Touko	Kesä	Heinä	Elo	Syys
Työn määrittely	—	—	—										—
Erilaisten kokeilujen ja tempausten sekä niiden seurantojen suunnittelu	- -	- -	- -	—	—	—	—	—	—				
Ennen seurantojen toteutus					- -	- -	- -	—	—				
Suojateiden liikenneturvallisuuskampanjan sisällön ja aikataulun suunnittelu		- -	- -	- -	—	—	—	—	—				
Materiaalien hankinta						- -	- -	- -	—	—			
Kampanjan toteutus kunnissa syksyllä 2018	- -	- -	- -	—	—	—	—	—	—				
Jälkeen-seurantojen toteutus												- -	—
Raportointi ja suositukset													—
Kokoukset	●				●	●							●
Tiedotteet			★		★							★	
Sidosryhmien kontaktointi	- -	—	—	- -	- -	- -	—	—	—	—	—	—	

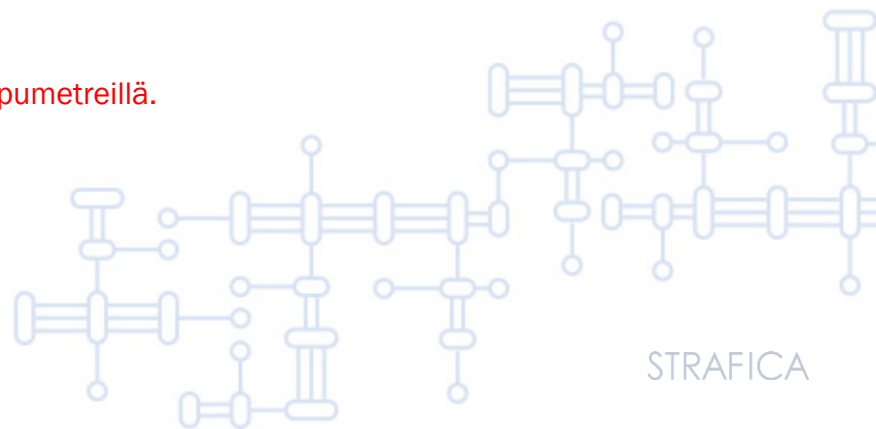
Kampanjaideoiden arviointi 1/2

Kampanja	Kohderyhmä	Toteutustapa	Vaikuttavuus
Seniorit suojatiellä	Ikäihmiset	lääkille vapaaehtoisille jaetaan heijastinliivejä	Kysytään muutoksista turvallisuudentunteessa sekä suojatien ylittämisen helpoudesta
Koulujen suojatiekampanja / Liikenneturvallisuuspäivä	Lapset ja huoltajat	Koululle tarjotaan mahdollisuus saada valmiiksi organisoitu liikenneturvallisuuspäivä, samalla tutkitaan mm. koulujen saattoliikennettä ja huoltajien asenteita. Liikenneturvallisuuspäivä toteutetaan vk 37, mukana sidosryhmät ja Liikenneturva <ul style="list-style-type: none">- Sinä teet suojatien –teemarasti- Rekkarasti (rahtarit)- Suojatiekummi?	Seurataan autoilijoiden suojatiekäyttymistä koulujen lähisuojateilla keväällä 2018 ja verrataan tempauksen vaikuttavuutta syksyn 2018 seurantaan. Toteutetaan huoltajakysely ja testataan vaikuttiko teemapäivä asenteisiin.
Suojatiepäivystys	Lapset ja huoltajat	MLL ja vanhempainyhdistykset toteuttavat suojatiepäivystyksiä koulureiteillä	Seurataan autoilijoiden suojatiekäyttymistä samoilla suojateilla ennen päivystystä ja sen aikana
Suojatiekummit	Autoilijat	Vapaaehtoiset autoilijat laittavat autoihinsa suojateista muistuttavia tarroja sisä- ja ulkopuolelle	Kysytään muutoksista autoilijoiden tarkkaavaisuudessa ja jalankulkijoille osoitetussa huomaavaisuudessa
Ruusuratsia	Autoilijat	Poliisi jakaa ruusuja tai risuja autoilijoille lavastetun suojatiekokeen perusteella	Seurataan autoilijoiden käytöstä ennen ja jälkeen ruusun/risun antamisen seuraavalla suojatiellä toistetulla kokeella

Kampanjaideoiden arviointi 2/2

Kampanja	Kohderyhmä	Toteutus tapa	Vaikuttavuus
Tiedotuskokeilu	Huoltajat - Oinaskadun koulu (luokat 1-5), Järvenpää	Rehtori lähettää kolme eri painotteista liikenneturvallisuustiedotetta koulun ja kodin väliseen viestintään tarkoitetun Helmi-järjestelmän kautta.	Kysytään huoltajilta arviota rehtorin viestin tarpeellisuudesta.
Tapahaaste	Huoltajat - Hyökkälän koulu (luokat 1-9, Tuusula - Perusopetus (luokat 1-9), Kerava	Huoltajille lähetetään tiedote, jolla huoltajat haastetaan pohtimaan omaa suojatiekäyttämistään ja asettamaan itselleen tapahaasteen.	Seurataan haasteeseen mukaan lähteneiden huoltajien valitsemissa tapahaasteiden määrää ja aiheita (minä kasvattajana, minä pyöräilijänä, minä autoilijana, minä jalankulkijana)

* Yllä olevat kampanjat tulivat mukaan hankkeen toteutusvaiheen loppumetreillä.

Seniorit suojatiellä – ikäihmiset

Toimenpide

- läkkäille vapaaehtoisille jaetaan heijastinliivejä
- Mukaan lähteville tehdään ennakkotutkimus turvallisuuden tunteesta suojatiellä sekä jälkeentutkimus havaituista vaikutuksista autoilijoihin sekä turvallisuudentunteeseen

Seuranta

- Kysytään muutoksista turvallisuudentunteessa sekä suojatien ylittämisen helppoudesta
 - Kyselytutkimus 1 ennen heijastinliivin käyttöönottoa
 - Kyselytutkimus 2 + haastattelu, kun heijastinliiviä on käytetty tutkimusjakson ajan

Koulujen suojatiekampanja / Liikenneturvallisuuspäivä

Toimenpide

- Koulujen liikenneturvallisuuspäivä
- Liikenneturva- ja sidosryhmäyhteistyö
 - Erilaisia rasti-ideoita:
 - Sinä teet suojatien –selfierasti
 - Rekkarasti (sidosryhmäyhteistyö)
 - Tarkkaamattomuus
 - Heijastimen askartelu (sidosryhmäyhteistyö)
 - Onnettomuuspaikka (VPK?)
 - #Somekilpailu

Seuranta

- Seurataan autoilijoiden suojatiekäyttäytymistä valittujen koulujen lähisuojateilla keväällä ennen kampanjaa ja syksyllä kampanjan aikaan/sen jälkeen
 - Suojatietarkkailu keväällä (yhteistyössä HAMK)
 - Suojatietarkkailu syksyllä (yhteistyössä HAMK)
 - Mahdollisesti nopeusmittaukset?
- Toteutetaan huoltajakysely ja testataan vaikuttiko teemapäivä asenteisiin
 - Kyselyhaastattelu vanhemmille keväällä ennen tempausta ja syksyllä tempauksen jälkeen

Suojatiepäivystys

Toimenpide

- MLL ja vanhempainyhdistykset toteuttavat suojatiepäivystyksiä koulureiteillä
 - Tutkitaan suojatiepäivystysten vaikutusta autoilijoiden käyttäytymiseen
 - Luodaan yhteistyömahdollisuutta liikenneturvallisuus- ja liikennekasvatustyöryhmien työlle tulevaisuudessa

Seuranta

- Seurataan autoilijoiden suojatiekäyttämistä samoilla suojateilla
 - Suojatietarkkailu ja ajonopeuksien seuranta keväällä (yhteistyössä HAMK, kunnat)
 - Suojatietarkkailu ja ajonopeuksien seuranta syksyllä (yhteistyössä HAMK, kunnat)

Suojatiekummit

Toimenpide

- Otetaan yhteyttä sopiviin kohderyhmiin ja pyritään sitouttamaan henkilöitä omaa positiivista liikennekäyttäytymistä tutkivaan kampanjaan (tavoite 50-100 hlöä) ja koulujen alun suojatiekummeiksi
- Toimitetaan **Suojatiekummi-magneettitarroja** ja pyydetään kiinnittämään ne autoon seuranta-ajaksi
 - Auton taakse kiinnitetään näkyvä magneettitarra (voi olla kahta kokoa, raskaalle kalustolle isompi tarra)
 - Auton sisään kuljettajan näkyviin, esimerkiksi kojelautaan, tarra muistuttamaan kampanjasta
- Yhteistyö: ammattiautoilijat, taksit, linja-autot, valtuutetut, koululaisten vanhemmat

Seuranta

- Kysytään muutoksista autoilijoiden tarkkaavaisuudessa ja jalankulkijoille osoitetussa huomaavaisuudessa
- Pyydetään vapaaehtoisia myös tarkkailemaan muiden autoilijoiden käyttäytymistä kokeilun aikana
 - Kyselytutkimus 1 (ennen tarroja)
 - Kyselytutkimus 2 (kokeilujakson jälkeen)
 - Tarvittaessa kyselyitä voidaan täydentää (puhelin)haastatteluin

Ruusuratsia

Toimenpide

- Poliisi jakaa ruusuja tai risuja autoilijoille lavastetun suojatiekokeen perusteella
 - Tempauksen toteutus: HAMKin suojatietarkkailun toistaminen ja samassa yhteydessä poliisin valvonta + palkitseminen/nuhtelu:
 - suojatie 1 (ennen-seuranta): opiskelija kävelee yli, siviilipoliisi seuraa autoilijan reaktioita
 - virka-asuinen poliisi pysäyttää autoilijan seuraavalla bussipysäkillä ja antaa ruusun/risun
 - suojatie 2 (jälkeen-seuranta): n. 100 m päässä toinen opiskelija toistaa testin → oppiko autoilija mitään/toistaako hän opittua positiivista käyttäytymismallia?
- Tempaus toteutetaan ruuhka-ajan ulkopuolella esim. aiemman tarkkailun suojatiekohteista
- Sovitaan toiminnasta Timo Leppälän kanssa (poliisin ennalta ehkäisevän toiminnan yksikkö)

Seuranta

- Seurataan autoilijoiden käytöstä ennen ja jälkeen ruusun/risun antamisen seuraavalla suojatiellä toistetulla kokeella

Lopullinen toteutustapa ja tulokset

STRAFICA

Hankkeen lopullinen toteutuminen

- Hankkeen ohjausryhmään kuuluivat seuraavat henkilöt
 - Sari Piela, Järvenpään kaupunki
 - Jari Sillfors, Keravan kaupunki
 - Jukka-Matti Laakso, Tuusulan kunta
 - Mikko Räsänen, Liikenteen turvallisuusvirasto Trafi
 - Satu-Sofia Rantala, Liikenneturva (2017 - kevät 2018)
 - Meeri Sorjonen, Liikenneturva
 - Tapio Kinnunen, Strafica Oy
 - Elina Lämsä, Strafica Oy
- Ohjausryhmä kokoontui työn aikana kolme kertaa
 - 2.11.2017
 - 7.2.2018
 - 31.10.2018
- Hankkeen kustannusarvio (18 600,00 €, sis. alv 24 %) ylittyi 1 673,37 € (n. 9 %). Hankkeen kokonaiskustannukset olivat siis 20 273,37 €. Ylitystä tuli erityisesti asiantuntijapalveluista. Toisaalta painatus-, ilmoitus- ja markkinointikuluja ei tullut lainkaan ja materiaalikulutkin alittuivat yli puolella.
- Hanke muuttui toteutusvaiheessa melko paljon alkuperäisestä. Pääsyitä hankkeen muuttumiselle olivat seuraavat (syitä on tarkennettu jäljempänä)
 - Sidosryhmätyöpajoja ei toteutettu. Sidosryhmien saaminen mukaan ei onnistunut suunnitellussa laajuudessa ja aikataulussa
 - Toimenpiteistä ja niiden toteuttamisen tavoista ei päästy riittävän nopeasti yhteisymmärrykseen
 - Ennen-jälkeen-mittausten suunnittelu ja toteuttaminen oli odotettua vaikeampaa ja osa toimenpiteistä karsiutui pois. Muita syitä karsiutumiselle olivat käytännön järjestelyjen hankaluudet, aikatauluongelmat sekä poliisin näkemykset/resurssit
 - Poliisi ei voinut ottaa sitä riskiä, että heidän pysäyttäessään ajoneuvoja mahdollisesti sivullisten liikenneturvallisuus suojaiteilla vaarantuisi.

Toteutetut ja toteuttamatta jääneet toimenpiteet

Toteutetut

1. Seniorit suojatiellä
 - Toteutettiin suunnitellusti
2. Koulujen suojatiepäivystykset
 - Nopeusmittauksia tehtiin suunniteltua vähemmän, suojatietarkkailut tehtiin suunnitellusti
3. Huoltajien tiedotuskokeilu
 - Ei alun perin suunniteltu toteutettavaksi
4. Oinaskadun koulun liikennepäivä
 - Toteutettiin suunnitellusti, koulujen määrä supistui yhteen
5. Tapahaaste Tuusulan Hyökkälän koulun huoltajille
 - Ei alun perin suunniteltu toteutettavaksi
6. Tapahaaste Keravan perusopetuksen huoltajille
 - Ei alun perin suunniteltu toteutettavaksi

Toteuttamattomat

- Suojatiekummit
 - Suunnitellun magneettitarran olisi pitänyt olla riittävän suuri näkyäkseen muille, jolloin se ei välttämättä olisi sopinut autoihin kovin hyvin. Sisälle sijoitettavassa tarrassa on sama ongelma.
 - Kampanjan tarkoitus oli muistuttaa autoilijaa itseään siitä, että hän on lupautunut kunnioittamaan suojatietä erityisesti. Magneettitarran viesti näkyy ennemmin ulospäin kuin kuljettajalle itselleen. Ulkopuolisen vaikuttavuuden mittausta olisi hyvin vaikeaa.
 - Kohderyhmäksi suunniteltiin aluksi liikenteen ammattilaisia, mutta tarroitettua ajoneuvoa saattaa ajaa kuka tahansa, joka ei tiedä kampanjasta
 - Pohdittiin myös taustapeiliin kiinnitettävää roikkuvaa muistutuskuvausta, mutta kuvan/logon suunnittelukilpailu HAMKissa ei johtanut toivottuihin tuloksiin
 - Vastuuhenkilön sairausloma ja yllä mainitut epäselvyydet johtivat siihen, ettei kampanjaa lopulta toteutettu
- Ruusuratsia
 - Toteutus perustui poliisin osallistumiseen, mutta poliisin edustajaa ei saatu kiinni eikä poliisilta saatu vastauksia toimenpiteen toteuttamiseksi
 - Lopulta edustajan kanssa ehdittiin lyhyesti keskustella aiheesta, mutta hän ei pitänyt suojatielle astumista riittävän turvallisena toimenpiteenä eikä vaihtoehtoisia toimintatapoja löytynyt
 - Näistä syistä toimenpide jäi toteuttamatta

Seniorit suojatiellä

STRAFICA

Seniorit suojatiellä

- Toimenpiteen kohderyhmä:
 - Ikäihmiset
 - Kokeiluun osallistui 30-40 ikäihmistä Järvenpäästä ja Tuusulasta
- Toteutustapa:
 - Hankkeeseen hankittiin 100 kpl heijastinliivejä (kustannus yht. 368,50 €, sis. alv 24 %)
 - Iäkkäille vapaaehtoisille jaettiin heijastinliivit, joita he käyttivät n. kahden viikon kokeilujakson ajan helmikuussa 2018
 - Ikäihmiset saivat pitää heijastinliivit ja loput jaettiin kuntien liikenneturvallisuustyöryhmien käyttöön toimenpidetutkimuksen päätyttyä.
- Tutkimuksen toteutus:
 - Vapaaehtoisia haettiin vanhus- ja eläkeläisneuvostojen välityksellä (Keravan vanhusneuvosto ei lähtenyt mukaan)
 - Heijastinliivit jaettiin vapaaehtoisille Järvenpään eläkeläisneuvoston kokouksessa ja Tuusulan kunnantalolla 31.1.2018 sekä Järvenpäässä Myllytien toimintakeskuksella 28.2.2018
 - Vapaaehtoisilta kysyttiin ennen kokeilujaksoa paperilomakkeella turvallisuudentunteesta ja suojatien ylittämisen helppoudesta
 - Kokeilujakson jälkeen vapaaehtoisille toimitettiin nettikysely, jossa selvitettiin muutoksia turvallisuudentunteessa, heijastinliivin pukemisen helppoutta, suojatielle pääsyn helppoutta valoisaan ja hämärään aikaan
 - Myllytien toimintakeskuksella pidettiin kokeilujakson jälkeen tilaisuus, jossa haastateltiin iäkkäitä
- Tulokset:
 - 5/6 vastaajasta koki heijastinliivin pukemisen helpoksi
 - 5/6 vastaajasta koki olonsa jokseenkin tai täysin turvalliseksi kuntansa suojateillä
 - 5/6 vastaajasta sai helposti tai jokseenkin helposti tilaa suojateillä käyttäessään heijastinliiviä
 - 4/5 vastaajasta oli jokseenkin sitä mieltä, että ajoneuvon kuljettajat huomioivat heijastinliiviä käyttävän paremmin päiväaikaan
 - 5/6 vastaajasta oli täysin sitä mieltä, että ajoneuvon kuljettajat huomioivat heijastinliiviä käyttävän paremmin pimeään aikaan
 - 6/9 aikoi ehdottomasti käyttää heijastinliiviä myös jatkossa
- Muut huomiot:
 - Vapaaehtoisten löytäminen oli helppoa Järvenpäässä, jossa eläkeläisneuvosto tekee aktiivisesti liikenneturvallisuustyötä
 - Osallistujamäärä jäi silti pieneksi
 - Nettikysely ei ollut paras työkalu ikäihmisten tavoittamiseen
 - Haastatteluisissa saatiin kerättyä hyvin kokemuksia
 - Osa ei pitänyt heijastinliiveistä niiden keltaisen värin tai koon ja hankaluuden vuoksi
 - Liivien käyttäminen ei ole luontaista vaan ne tahtoivat unohtua
 - Huomion kohteeksi joutuminen oli osalle epämiellyttävää
 - Autot hiljentävät hyvin aikaisin vauhtiaan kun on huomioliivi
 - Toivottiin, että kävelykaverit (vanhusten ulkoiluttajat) sekä koti- ja omaishoitajat käyttäisivät heijastinliiviä
 - Kokeilu madalsi kynnystä käyttää liiviä jatkossa

Kokemuksia toimenpiteestä

Onnistumiset / plussat

- Heijastinliiveistä pidettiin ja niiden koettiin helpottavan tien ylittämistä
- Erityisesti pimeään aikaan koettiin, että autoilijat huomaavat heijastinliivin käyttäjän paremmin
- Heijastinliivit eivät ole kovin kalliita
- Erityisesti haastattelut toimivat hyvänä tiedonkeruumuotona

Vaikeudet / miinukset

- Koejaksolle osallistuneiden ikäihmisten saaminen vastaamaan jälkikyselyyn oli vaikeaa
- Syynä saattoi olla tottumattomuus vastata nettikyselyyn
- Osallistujamäärä oli kohtalaisen pieni
 - 30-40 henkilöä, tavoitemäärä oli 100
- Vastaajamäärä jälkeen kyselyyn oli erittäin pieni
 - 6 henkilöä internet-kyselyssä
 - 6 henkilöä haastattelututkimuksen aikana

Koulujen suojatiepäivystykset

STRAFICA

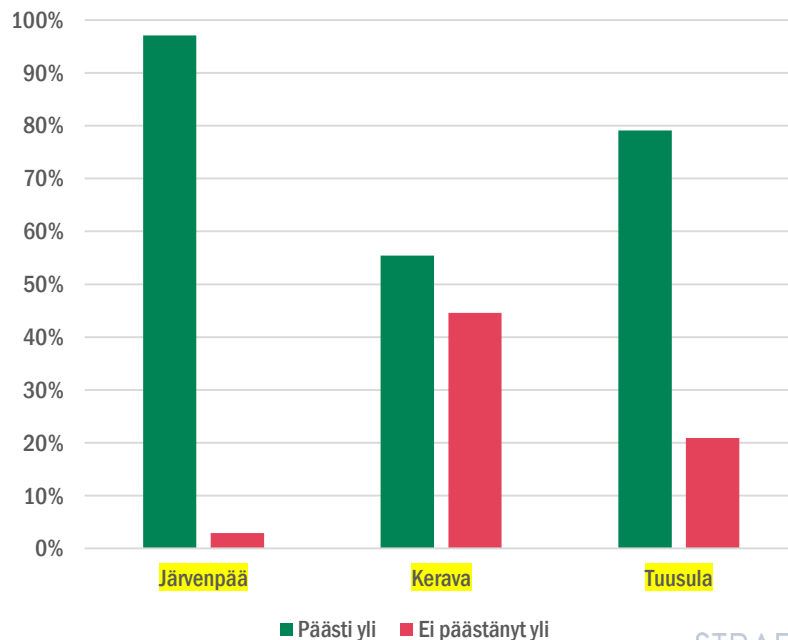
Koulujen suojatiepäivystykset 1/4

- Toimenpiteen kohderyhmä:
 - Autoilijat, erityisesti huoltajat
- Toteutustapa:
 - MLL ja muut vapaaehtoiset toteuttivat perinteisiä suojatiepäivystyksiä koulureiteillä olevilla suojateilla muutaman päivän ajan koulujen alkaessa elokuussa 2018
 - Vapaaehtoiset puukeutivat heijastinliiveihin ja yrittivät saada autoilijat antamaan tilaa suojatietä ylittävillä oppilaille
- Tutkimuksen toteutus:
 - HAMKin liikennealan opiskelijat tutkivat, miten autoilijat antavat tilaa suojatielle astuvalle valikoiduilla suojateilla sekä keväällä että syksyllä pari viikkoa suojatiepäivystysten jälkeen
 - Molemmilla kerroilla tarkkailtiin myös saattoliikennettä
 - Tuusulassa Riihikallion (Pellavamäentie) ja Kirkonkylän (Mahlamäentie) koulujen kohdalla tehtiin nopeusmittaukset ennen koulujen alkua ja niiden jälkeen
- Muut huomiot
 - Nopeusmittauksia ei saatu toteutettua Keravalla eikä Järvenpäässä lomien ja laiterikkojen vuoksi
 - Pellavamäentien nopeusmittaukset tehtiin epähuomiossa hieman eri kohdissa, mikä vaikuttanee ennen-jälkeen mittausten keskinäiseen vertailtavuuteen.
 - Yhteys suojatiepäivystyksiin on epävarma, myös muut tekijät voivat vaikuttaa sekä ajonopeuksiin että suojatiekäyttämiseen. Tulokset ovat syksyllä jopa negatiivisemmat kuin keväällä.
- Opiskelijatutkimuksen tarkempi kuvaus
 - Tutkimukseen valittiin yksi koulu kustakin kunnasta ja jokaisen koulun läheisyydestä yksi selkeä suojatiekohde, jota oppilaat käyttävät
 - Koulut ja suojatiet ovat
 - Järvenpää: Oinaskadun koulu, korotettu suojatie Vanhalla yhdystiellä koulun edessä
 - Kerava: Kalevan koulu, suojatie Kalevankadulla Loitsutien kohdalla
 - Tuusula: Riihikallion koulu, suojatie Pellavamäentiellä koulun kohdalla
 - Tutkimus toteutettiin keväällä 19. ja 24.4.2018 ja syksyllä 5.-6.9.2018. Tutkimuksen toteuttivat Riikka Mustonen, Suvi Tammilehto, Katariina Oras ja Tiina Norr
 - Tutkimuksessa opiskelija oli astumassa suojatielle, jolloin toinen opiskelija kirjasi, pysähtykö auto, hidastiko vauhtia pysähtymättä vai jatkoiko hidastamatta
 - Oheisesta videosta näkyy, miten vastaava suojatietarkkailu on käytännössä toteutettu (videon tarkkailu tehty 2017): [linkki](#)
 - Samalla kirjattiin ajoneuvojen tyyppi (henkilöautot, raskaat ajoneuvot, mopot ja mopoautot sekä moottoripyörät)
 - Tutkimuksen aikana kartoitettiin myös saattoliikennettä. Kunkin koulun osalta selvitettiin, kuinka monta oppilasta tuotiin 1,5 h aikana kouluun autolla
 - Opiskelijat kirjasiivat, jätettiinkö oppilas linja-autopysäkillä, tien viereen vai koulun pihalle

Koulujen suojatiepäivystykset 2/4

- Opiskelijatutkimuksen tulokset keväällä:
 - Oinaskadun koulu:
 - 102 ajoneuvoa, joista 89 % oli henkilöautoja, 8 % raskaita ajoneuvoja ja 3 % mopoja, moottoripyöriä tai mopoautoja
 - Kuljettajista 97 % antoi tilaa jalankulkijalle ja 3 % ei antanut tilaa
 - Autolla tuotiin 24 oppilasta, joista koulun pihaan vietiin 16, linja-autopysäkille jätettiin 6 ja muualle tien viereen 2
 - Kalevan koulu:
 - 83 ajoneuvoa, joista 98 % oli henkilöautoja, 0 % raskaita ajoneuvoja ja 2 % mopoja, moottoripyöriä tai mopoautoja
 - Kuljettajista 55 % antoi tilaa jalankulkijalle ja 45 % ei antanut tilaa
 - Autolla tuotiin 46 oppilasta, joista koulun pihaan vietiin 35, linja-autopysäkille jätettiin 7 ja muualle tien viereen 4
 - Riihikallion koulu:
 - 91 ajoneuvoa, joista 91 % oli henkilöautoja, 3 % raskaita ajoneuvoja ja 5 % mopoja, moottoripyöriä tai mopoautoja
 - Kuljettajista 79 % antoi tilaa jalankulkijalle ja 21 % ei antanut tilaa
 - Autolla tuotiin 19 oppilasta, joista koulun pihaan vietiin 18 ja linja-autopysäkille 1

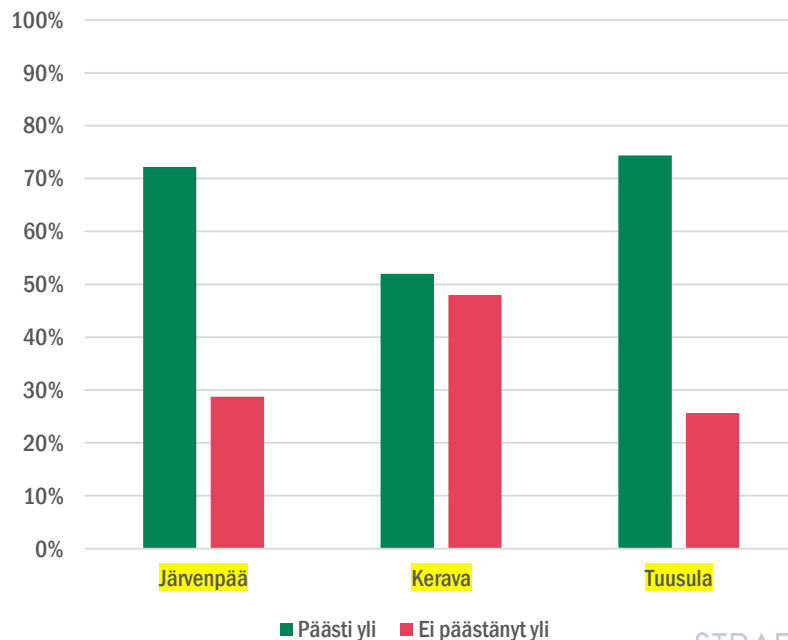
Autoilijoiden suhtautuminen suojatielle
pyrkivään jalankulkijaan, kevät 2018

Koulujen suojatiepäivystykset 3/4

- Opiskelijatutkimuksen tulokset syksyllä:
 - Oinaskadun koulu:
 - 108 ajoneuvoa, joista 85 % oli henkilöautoja, 7 % raskaita ajoneuvoja ja 7 % mopoja, moottoripyöriä tai mopoautoja
 - Kuljettajista 72 % antoi tilaa jalankulkijalle ja 28 % ei antanut tilaa
 - Autolla tuotiin 23 oppilasta, joista koulun pihaan vietiin 19 ja linja-autopysäkillä jätettiin 4
 - Kalevan koulu:
 - 25 ajoneuvoa, joista 96 % oli henkilöautoja, 0 % raskaita ajoneuvoja ja 4 % mopoja, moottoripyöriä tai mopoautoja
 - Kuljettajista 52 % antoi tilaa jalankulkijalle ja 48 % ei antanut tilaa
 - Autolla tuotiin 18 oppilasta, joista koulun pihaan vietiin 7 ja muualle tien viereen 11
 - Riihikallion koulu:
 - 78 ajoneuvoa, joista 92 % oli henkilöautoja, 4 % raskaita ajoneuvoja ja 4 % mopoja, moottoripyöriä tai mopoautoja
 - Kuljettajista 74 % antoi tilaa jalankulkijalle ja 26 % ei antanut tilaa
 - Autolla tuotiin 13 oppilasta, joista kaikki vietiin koulun pihaan

Autoilijoiden suhtautuminen suojatielle
pyrkivään jalankulkijaan, syksy 2018

Koulujen suojatiepäivystykset 4/4

- Riihikallion koulun edustalla Pellavamäentiellä tehtiin nopeusmittaukset
 - Kadun nopeusrajoitus on 30 km/h
 - Ennen-tutkimus tehtiin arkena viikolla 32, 6.-10.8.
 - Mittausjakson aikana laskentalaitteen ohi ajoi 11 357 ajoneuvoa, joista 93 % oli henkilö- tai pakettiautoja, 5 % raskaita ajoneuvoja ja 2 % mopoja tai moottoripyöriä
 - Mittausjakson keskinopeus oli 22 km/h
 - 85 % ajoneuvoista ajoi alle 26 km/h
 - Jälkeen-tutkimus tehtiin arkena viikolla 36 3.-7.9.
 - Mittausjakson aikana laskentalaitteen ohi ajoi 11 981 ajoneuvoa, joista 94 % oli henkilö- tai pakettiautoja, 4 % raskaita ajoneuvoja ja 2 % mopoja tai moottoripyöriä
 - Mittausjakson keskinopeus oli 34 km/h
 - 85 % ajoneuvoista ajoi alle 40 km/h
 - Nopeuserot selittyvät sillä, että mittauslaitteet olivat ohjeistuksen tulkintavirheen vuoksi n. 50 m eri paikoissa elokuun ja syyskuun mittauksissa
- Kirkonkylän koululle johtavalla reitillä Mahlamäentiellä tehtiin nopeusmittaukset
 - Kadun nopeusrajoitus on 40 km/h
 - Ennen-tutkimus tehtiin arkena viikolla 32, 6.-10.8.
 - Mittausjakson aikana laskentalaitteen ohi ajoi 5 735 ajoneuvoa, joista 81 % oli henkilö- tai pakettiautoja, 12 % raskaita ajoneuvoja ja 7 % mopoja tai moottoripyöriä
 - Mittausjakson keskinopeus oli 34 km/h
 - 85 % ajoneuvoista ajoi alle 44 km/h
 - Jälkeen-tutkimus tehtiin arkena viikolla 36, 3.-7.9.
 - Mittausjakson aikana laskentalaitteen ohi ajoi 5 911 ajoneuvoa, joista 83 % oli henkilö- tai pakettiautoja, 11 % raskaita ajoneuvoja ja 6 % mopoja tai moottoripyöriä
 - Mittausjakson keskinopeus oli 36 km/h
 - 85 % ajoneuvoista ajoi alle 46 km/h

Kokemuksia toimenpiteestä

Onnistumiset / plussat

- HAMKin opiskelijoiden suojatietutkimus oli erittäin valaiseva ja kiinnostava tutkimustapa, jota kannattaa hyödyntää jatkossa
- Saattoliikenteen seurannat tuovat hyvää tietoa siitä, mihin lapsia jätetään
- Nopeusmittaukset ovat helppo tapa saada tietoa nopeustasosta, jos kunnilla on omia laskentalaitteita

Vaikeudet / miinukset

- Yleistä
 - Suojatiepäivystykset ovat hyvin lyhytaikaisia, joten niiden vaikutukset kohdistuvat lähinnä niihin autoilijoihin, jotka osuvat kohdalle juuri päivystyshetkenä
 - Tulisi pyrkiä useamman päivän seurantaan jatkossa tai tavoitella otoskooksi vähintään useita satoja ajoneuvoja
 - Tulokset sekä suojatiekäyttämisenessä että nopeustasossa olivat jopa negatiivisia, mikä oli yllättävää.
 - Autoilijoiden liikennekäyttämiseen vaikuttavat myös muut tekijät, kuten vuodenaika ja sääolosuhteet
- HAMKin suojatietutkimus
 - Otoskoon pitäisi olla suurempi (useita satoja) tulosten luotettavuuden parantamiseksi
 - Tutkimuksen toistettavuuden kannalta menetelmä toteutuksineen tulisi dokumentoida tilaajalle väärinkäsitysten välttämiseksi mahdollisimman yksityiskohtaisesti esimerkiksi kuvin.
 - Suojatiekohteiden valitseminen tarkasti yhteistyössä kuntien liikenneinsinöörien kanssa on ehdottoman tärkeää
- Nopeusmittaukset
 - Mittauslaitteen paikka pitäisi pystyä pitämään täsmälleen samana (suuntaus, paikka) ennen toimenpidettä ja sen jälkeen, muuten mittausvirhe voi olla oleellinen

Huoltajien tiedotuskokeilu

STRAFICA

Huoltajien tiedotuskokeilu 1/3

- Toimenpiteen kohderyhmä:
 - Alakoululaisten huoltajat
- Toteutustapa:
 - Oinaskadun koulu (luokat 1-5), Järvenpää
 - 20.8.2018
 - Rehtori lähetti oppilaiden huoltajille koulun ja kodin väliseen viestintään tarkoitetun Helmi-järjestelmän avulla kolme erilaista tiedotetta, joilla kaikilla pyrittiin vähentämään saattoliikennettä:
 - Tiedotteessa 1 korostettiin saattoliikenteen vaarallisuutta, ja se toimitettiin luokkien 2A, 3A ja 4A huoltajille
 - Tiedotteessa 2 korostettiin virkeyttä, terveellisyttä ja liikennetaitojen kohenemistä, ja se toimitettiin luokkien 2B, 3B ja 4B huoltajille
 - Tiedote 3 oli sävyltään neutraali, ja se toimitettiin luokkien 1A, 1B ja 5 huoltajille
 - Tiedotteissa oli linkki kyselyyn, jolla kartoitettiin huoltajien näkemyksiä tiedotteiden tarpeellisuudesta. Lisäksi kyselyssä kysyttiin oppilaiden tavoista liikkua koulumatkojaan sekä huoltajien arviota koulumatkan liikenneturvallisuudesta
- Tulokset:
 - Kyselyyn vastasi yhteensä 29 huoltajaa (oppilaita on n. 200)
 - Tiedote 1: 12 huoltajaa (41 %)
 - Tiedote 2: 10 huoltajaa (34 %)
 - Tiedote 3: 7 huoltajaa (24 %)
 - Oppilaiden kulkutavat
 - Kävelen 12 (41 %)
 - Pyörällä 12 (41 %)
 - Vanhempien kyydillä 2 (7 %)
 - Muilla tavoin 3 (10 %)
 - Arvio koulumatkojen liikenneturvallisuudesta (4-10)
 - Kaikki oppilaat 7,9
 - Arvio rehtorin viestin tarpeellisuudesta (1-5)
 - Kaikki: keskiarvo 4,3, yleisin arvosana 5
 - Tiedote 1: keskiarvo 4,4
 - Tiedote 2: keskiarvo 3,9
 - Tiedote 3: keskiarvo 4,6
- Muut huomiot:
 - Vapaissa vastauksissa nousivat esiin mm. läheiset suojatiet, valaistus, jalankulku- ja pyörätiet ja ajonopeudet

Huoltajien tiedotuskokeilu 2/3

Tiedote 1: Painotus saattoliikenteen vaaroissa

Koulut ovat jälleen alkaneet ja koulujen piha-alue ja lähiympäristöt ovat täynnä nuoria oppilaita. Koulumatkat ovat pääsääntöisesti turvallisia liikkua omatoimisesti, mutta suurimmat vaaranpaikat voivat tulla vastaan vasta koulun pihassa huoltajien saattoliikenteen tulviessa ahtaalle piha-alueelle. Monet vanhemmat eivät myöskään kunnioita koululle johtavia suojateitä riittävän hyvin! Pyydämmekin Oinaskadun koulun puolesta kaikkia vanhempia harkitsemaan uudelleen, onko lapsi välttämätöntä kuljettaa koulun pihaan asti tai sen välittömään läheisyyteen?

Jatkua autoralli peruutteluineen ja kiireineen aiheuttaa etenkin pienimmille lapsille riskejä, koska heitä on vaikea havaita eivätkä he vielä osaa havainnoida liikennettä riittävän hyvin. Lasten huomiokyky saattaa riittää vain uusien kavereiden näkemiseen, jolloin peruuttava isä tai äiti saattaa jäädä täysin huomaamatta. Turvattomuuden tunne vain ruokkii oravanpyörää, joka syntyy, kun yhä useampi lapsi tuodaan kouluun.

Lasten turvallinen liikkuminen on meidän aikuisten vastuulla, joten päästä lapsi autosta jo vaikkapa läheisellä bussipysäkillä Vanhalla yhdystiellä. Tällöin lapsi tulee ohjeistaa poistumaan oikeanpuoleisesta ovesta, jottei hän joudu ajoradalle! Vielä parempi vaihtoehto (heille, joille mahdollista): anna lapsesi kulkea itsenäisesti koko koulumatkansa ja oppia samalla liikenteen havainnointia! Voitte kulkea lapsen kanssa matkan yhdessä vaikkapa viikonloppuna, jolloin kaikki mahdolliset vaaranpaikat voidaan keskustella läpi.

Tiedote 2: Painotus virkeydessä, terveellisyydessä ja liikennetaitojen kohentamisessa

Koulut ovat jälleen alkaneet ja oppilaita on taas paljon liikenteessä. Osa lapsista saapuu kävellen, osa pyörällä, osa vanhempiensa tuomana ja osa bussilla. Vuosien kokemus oppilaiden kanssa työskennellessä on osoittanut, että itsenäisesti ja omin lihasvoimin koulumatkansa taittavat oppilaat ovat useimmiten virkeämpiä ja keskittyneempiä koulunkäyntiin kuin auton penkillä kulkevat. Ruotsalaisessa Karlstadin yliopistossa tehdyn tutkimuksen mukaan kävellen tai pyörällä kulkevat oppilaat myös menestyvät koulussa autolla liikkuvia paremmin. Toisaalta autossa liikkuvien havainnot liittyvät lähinnä muihin autoihin, kun taas erityisesti kävellen liikkuva lapsi havainnoi kaikin aistein niin luontoa, ihmisiä kuin liikennettäkin.

Koulumatkojen liikkumisesta omin voimin on siis monenlaista hyötyä: liikuntaa saa kuin itsestään, virkeys lisääntyy ja ymmärrys liikenteestä ja sen säännöistä kasvaa. Lisäksi liikenneturvallisuus paranee paitsi taitojen karttuessa myös saattoliikenteen vähentyessä koulun ahtaalla pihalla. Samalla teet itse liikenneturvallisuusteon: voit keskittyä täysipainoisesti liikenteeseen ja pääset lähtemään kiireettä töihin.

Tehdään siis liikkumisesta yhdessä paitsi turvallista, myös kivaa ja piristävää! Muistathan kuitenkin pyytää lastanne keskittymään liikenteeseen ja pitää kännykkä taskussa – etenkin pyöräilläessä.

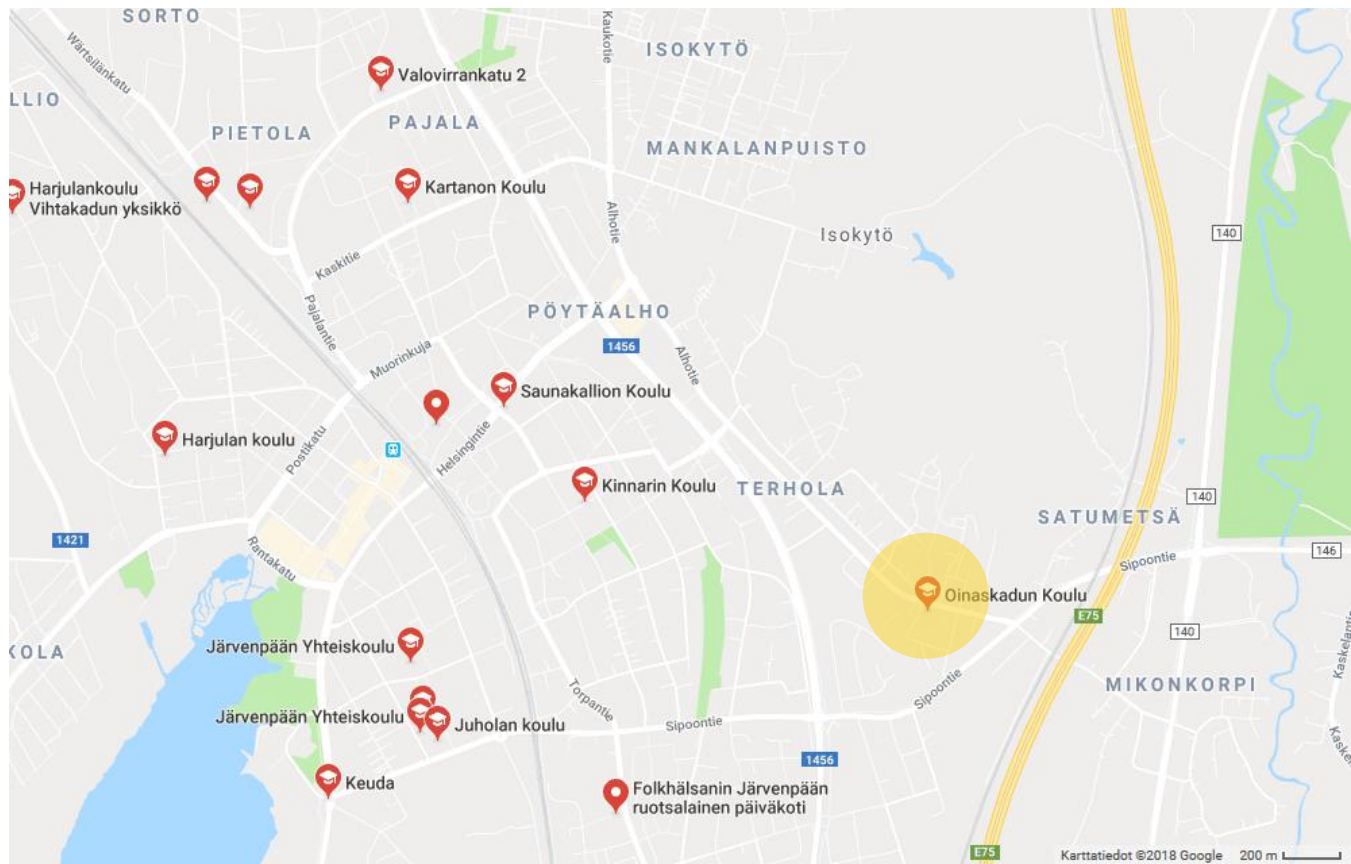
Tiedote 3: Neutraali viesti

Koulut ovat jälleen alkaneet ja oppilaita on taas paljon liikenteessä. Me Oinaskadun koululla haluamme pyytää teitä huomioimaan liikenneturvallisuuden niin lastenne koulumatkoilla kuin saattoliikenteessäkin. Osa lapsista kävelee, pyöräilee tai kulkee bussilla ja osa taas autokyydillä.

Muistakaa tarkistaa lastenne turvavarusteet: kypärän, heijastimen ja turvavyön käyttö sekä turvaistuimen tai istuinkorokkeen kunto ja oikea asennus. Pyydämme lapsiaan saattavia huoltajia jättämään oppilaat Vanhan yhdystien bussipysäkeille pihaan asti tuomisen sijaan. Kävelen ja pyörällä liikkuvat taas on hyvä ohjeistaa kännykän käyttöön ja muun liikenteen huomioimiseen matkan aikana.

Huoltajien tiedotuskokeilu 3/3

- Vieressä on esitetty koulut kartalla
- Oinaskadun koulu on ympyröity
- Järvenpäässä ei ole kiinteitä oppilaaksiottoalueita, vaan koulupaikka määräytyy lähimmän koulun mukaan
- Huoltajat voivat kuitenkin toivoa muutakin koulua, mikä onnistuu jos toivotussa koulussa on tilaa

Kokemuksia toimenpiteestä

Onnistumiset / plussat

- Tiedotuskokeilu oli helppo toteuttaa
- Huoltajat suhtautuivat kaikkiin tiedotteisiin pääasiassa hyvin positiivisesti ja tiedottaminen koettiin tarpeellisena

Vaikeudet / miinukset

- Vastaajamäärä jäi pieneksi, minkä vuoksi on vaikea sanoa mitään tiedotteiden sävyerojen vaikutuksesta
 - Tavoitteena oli löytää kolmen erilaisen tiedotteen avulla paras näkökulma liikenneturvallisuudesta tiedottamiseen
- Tulisi pyrkiä toteuttamaan vastaava kampanja koko kaupungin sisällä suuremman otoskoon saamiseksi, jotta pystyttäisiin paremmin selvittämään tiedotteiden sävyerojen vaikutuksia.

Oinaskadun koulun liikennepäivä

STRAFICA

Oinaskadun koulun liikennepäivä 1/2

- Toimenpiteen kohderyhmä:
 - Oppilaat ja huoltajat
- Toteutustapa:
 - Järvenpään Oinaskadun koululle toteutettiin liikennepäivä tiistaina 12.9.2018 klo 9-13
 - Liikennepäivä luvattiin palkinnoksi niille kouluille, jotka osallistuisivat hankkeen tutkimuksiin.
 - Oinaskadun koulun rehtori ilmoittautui mukaan koulun saattoliikenneongelman vuoksi.
 - Liikennepäivä ideoitiin ja toteutettiin yhteistyössä Hämeen ammattikorkeakoulun liikennealan insinööri- ja liikenneopettajaopiskelijoiden kanssa
 - Insinööriopiskelijat (Riikka Mustonen, Tiina Norr, Anniina Lyijynen ja Pia Väisänen) toteuttivat vapaavalintaista liikennekasvatuksen kurssia opettajiansa Janne Raution ja Sonja Heikkisen johdolla
 - Liikenneopettajaopiskelija (Anitta Myllylä) toteutti pakollista liikennekasvatuksen osa-aluetta opettajansa Jyrki Hapulahden johdolla
 - Liikennepäivä toteutettiin rastikierroksena koulun tiloissa
 - Yhden rastin pituus oli 30 min (typistyi koulun aikataulusyistä 20 minuuttiin)
 - Materiaalina käytettiin Liikenneturvalta saatuja materiaaleja.
 - Liikennepäivässä oppilaat kiersivät opettajien johdolla rasteja, joita olivat:
 - Raskas ajoneuvo ja katvealueeseen tutustuminen (HAMKin opiskelija sekä kaksi Ammattiopisto Tavastian opiskelijää)
 - Opaskoiran esittely ja näkörajoitteinen liikenteessä (Opaskoirayhdistys ry)
 - Suojatien häiriötekijät ja tarkkaamattomuus (HAMK)
 - Pyöräilykypärän käyttö (HAMK)
 - Liikenne- ja suojatiesäännöt pähkinänkuoressa (HAMK Liikenneopetuskeskus)
 - Kahoot-tietovisa (HAMK)
 - Koulumatkakysely (Strafica)
 - Sinä teet suojatien –kasvomaalaus (Strafica)
 - Erialaisten heijastinten esittelyä (Strafica)

- Tutkimuksen toteutus:
 - Oinaskadun koulun opettajille ja huoltajille toteutettiin vapaaehtoinen Internet-kyselyt, joilla selvitettiin liikennepäivän onnistumista ja sitä, onko liikenneasioista keskusteltu oppilaiden kanssa kotona päivän jälkeen

Koululaiset saivat ideoida uuden liikennemerkin päivän aikana omakсутun tiedon pohjalta.

Oinaskadun koulun liikennepäivä 2/2

Tulokset:

- Opettajien kyselyyn tuli vain kolme vastausta
 - Liikenneasioiden esilläolo syksyllä 2018 sai arvosanaksi 8
- Huoltajien kyselyyn tuli 39 vastausta
 - Liikenneasioiden esilläolo syksyllä 2018 sai arvosanaksi 8,5
 - 30 huoltajaa (77 %) on keskustellut liikenneturvallisuus-asioista kotona liikennepäivän jälkeen
 - 9 huoltajaa (23 %) ei ole keskustellut liikenneturvallisuus-asioista kotona liikennepäivän jälkeen

Muut huomiot

- Tilaisuus sai hyvin positiivista palautetta opettajilta suullisesti paikan päällä, sähköisen kyselyn kautta palautetta tuli vähän
- Opettajien kommentteja liikennepäivästä:
 - Hyvin suunniteltu ja toteutettu tapahtuma
 - Opettajat saivat uusia ajatuksia liikennekasvatukseen toteutukseen, koska saivat olla tapahtumassa sivustaseuraajien rooleissa.
 - Oppilaat pitivät liikennepäivästä ja rasteista
 - Rasteilla oli niukka aikataulu
- Tapahtuma suunniteltiin siten, että rastin kesto olisi ollut 30 min, mutta varattu aika muuttui 20 minuutiksi samalle päivälle ajoittuneen kolmas- ja neljäsluokkalaisten uinnin vuoksi
- Huoltajien kommentteja liikennepäivästä:
 - Erittäin hyvä idea, toivottavasti järjestetään joka syksy
 - Onnistunut tapahtuma
 - Faktoja muistuteltu myös kotona muulle perheelle
 - Luentojen sijaan toivotaan enemmän toiminnallisuutta
 - Palautetta annettiin joistakin kohteista, mm. liittymät, piha-alue, alikulut
 - Opaskoiratoiminnasta kertonut henkilö jäi lapsille mieleen (oli itse joutunut liikenneonnettomuuteen, jonka vuoksi vammautunut)

Kokemuksia toimenpiteestä

Onnistumiset / plussat

- Lapset, huoltajat ja henkilökunta suhtautuivat pääasiassa erittäin positiivisesti liikennepäivään
- HAMKin opiskelijat toteuttivat liikennepäivän hyvin
 - Jatkossa voidaan hyödyntää myös liikenneopettajakoulutettavia esim. mopokoulutusten järjestämisessä
- Liikennepäivä voisi olla jatkuva tai kiertävä toimintamalli
 - Liikennepäivä vie n. 20 h suunnittelua, mihin lisätään yhden henkilön koordinoitapanos paikan päällä, jokaisen rastin sisällön suunnitteluun vaadittava työpanos (n. 2-5 h ennen tilaisuutta) sekä rastin pitämiseen vaadittavan aika (jos muita kuin vapaaehtoisia rastinpitäjiä)
 - Rastivaihtoehtoja on runsaasti erilaisia
 - Järjestöt ja yhdistykset usein osallistuvat tapahtumien järjestämiseen maksutta
 - Hämeen ammattikorkeakoulun kanssa tehdystä oppilaitosyhteistyössä opiskelijat saivat palkkioksi opintopisteitä ja kokemusta liikennekasvatuksesta
 - Mikäli tapahtumien järjestämiseen halutaan toistettavuutta, voisi oppilaitosyhteistyöstä tehdä virallisen jatkosopimuksen oppilaitosten kanssa.

Vaikeudet / miinukset

- Aikataulun suunnittelu on haastavaa, koska osallistujien aktiivisuudesta tai keskittymiskyvystä riippuen rasteilla voi mennä enemmän aikaa kuin on suunniteltu tai kouluarjessa tapahtua sellaisia asioita, joita ei vielä ennakkoon ole tiedossa, kun tapahtuman päivämäärä lyödään lukkoon
 - 3.- ja 4.-luokkalaisilla oli ko. päivänä uintia, mikä vähensi rastien pituutta jokaisen luokan osalta
- Mikäli rastinpitäjillä tai opettajalla ei ole tarvittavaa auktoriteettia ryhmään, voi rastikierrroksesta olla jollekin ryhmälle ongelmallinen
- Toimenpiteen vaikuttavuutta on vaikea mitata, suurin osa huoltajista ei vastaa erillisiin kyselyihin

Tapahaasteet

STRAFICA

Tapahaaste Tuusulan Hyökkälän koulun huoltajille 1/2

- Toimenpiteen kohderyhmä:
 - Koululaisten huoltajat
- Toteutustapa:
 - Hyökkälän koulu (luokat 1-9), Tuusula
 - 23.8.-7.9.2018
 - Kampanjan toteutusaikana ideoitiin Liikenneturvan [Näe ihminen liikenteessä](#) kampanjan teemaan sopivia suojatiekäyttämiseen ja koulumatkojen liikenneturvallisuuteen liittyviä haasteita, joista huoltaja sai valita itselleen sopivimman tapahaasteen seuraavista näkökulmista:
 - Minä kasvattajana
 - Minä pyöräilijänä
 - Minä autoilijana
 - Minä jalankulkijana
 - Elokuun 2018 lopulla Hyökkälän koulun rehtori lähetti koulun ja kodin väliseen viestintään tarkoitettua Wilma-järjestelmän avulla huoltajille tiedotteita ja linkin kyselytutkimukseen, jossa huoltajat haastettiin pohtimaan omaa suojatiekäyttämistään ja asettamaan itselleen tapahaasteita
- Tutkimuksen toteutus
 - Tiedotteessa oli mukana linkki kyselyyn, jossa huoltajat vastasivat, ovatko he huolissaan lapsensa koulumatkasta, mikä koulumatkassa huolestuttaa ja kuinka usein lapsi saa autokyydin kouluun
 - Huoltajat saivat antaa arvosanan omasta suojatiekäyttämistään
 - Huoltajat saivat valita itselleen loppuvuodeksi joko yhden tai useamman tapahaasteen (haasteet lueteltu seuraavalla sivulla)
- Tulokset:
 - Kyselyyn vastasi 100 huoltajaa, jotka jakautuivat seuraavasti (samalla vastaajalla voi olla useita lapsia)
 - 1.-3.-luokat: 36 henkilöä
 - 4.-6.-luokat: 34 henkilöä
 - 7.-9.-luokat: 75 henkilöä
 - Vastaaajista 53 % on huolissaan koulumatkan turvallisuudesta
 - Lapsen iästä riippuen huolenaiheiksi nousivat tienylitysten turvallisuus, pyörätiellä kulkevat mopot ja mopoilu ajoradalla. Erityisesti tienylitysten kohdalla suurimmiksi ongelmiksi koetaan autoilijoiden ajonopeudet ja tarkkaamattomuus sekä näkemäongelmat
 - Kuinka usein huoltajat vievät lapsensa autolla kouluun
 - Lähes joka päivä tai muutaman kerran viikossa: 17 %
 - Muutaman kerran kuussa tai harvemmin: 60 %
 - Ei koskaan: 23 %
 - Huoltajien arvosana omalle suojatiekäyttämislle
 - 8,7

Tapahaaste Tuusulan Hyökkälän koulun huoltajille 2/2

- Seuraavat tapahaasteet keräsivät eniten ääniä
 - 85 % vastaajista: Kasvattajana olen hyvänä esimerkkinä lapselleni
 - 83 % vastaajista: Jalankulkijana huolehdin aina näkyvyydestäni pimeään vuodenaikaan
 - 81 % vastaajista: Autoilijana annan aina tietä jalankulkijalle, joka on suoja tiellä tai astumassa sille. Hidastan selvästi ja ajoissa
 - 79 % vastaajista: Jalankulkijana varmistan aina ennen suoja tielle astumista, että autoilija on huomannut minut
 - 73 % vastaajista: Autoilijana pysähdyn aina suoja tien eteen, jos viereisellä kaistalla oleva auto on pysähtynyt
- Seuraavat tapahaasteet keräsivät vähiten ääniä:
 - 27 % vastaajista: Kasvattajana käyn lapseni kanssa yhdessä läpi koulumatkan tienlytyspaikat ja miten toimia niissä
 - 45 % vastaajista: Pyöräilijänä kertaan ne tilanteet, joissa pyöräilijä on väistämisvelvollinen
 - 52 % vastaajista: Pyöräilijänä noudatan aina liikennevaloja
 - 52 % vastaajista: Kasvattajana kertaan lapseni kanssa tienlytyksen turvalliset toimintamallit
 - 53 % vastaajista: Kasvattajana sovin lapseni kanssa pelisäännöt kännykän käytöstä jalan, pyörällä tai mopolla liikkuesssa

Tapahaaste Keravan perusopetuksen huoltajille 1/2

- Toimenpiteen kohderyhmä:
 - Koululaisten huoltajat
- Toteutustapa:
 - Keravan perusopetuksen oppilaiden huoltajat (luokat 1-9)
 - 8.10-22.10.2018
 - Kampanjan toteutusaikana ideoitiin Liikenneturvan [Näe ihminen liikenteessä](#) kampanjan teemaan sopivia suojatiekäyttämiseen ja koulumatkojen liikenneturvallisuuteen liittyviä haasteita, joista huoltaja sai valita itselleen sopivimman tapahaasteen seuraavista näkökulmista:
 - Minä kasvattajana
 - Minä pyöräilijänä
 - Minä autoilijana
 - Minä jalankulkijana
 - Lokakuussa 2018 kaikille keravalaisien peruskoululaisten huoltajille lähetettiin tiedote, jolla huoltajat haastettiin pohtimaan omaa suojatiekäyttämistään ja asettamaan itselleen tapahaasteita
 - Haaste on vastaava kuin Hyökkälän koululla
- Tutkimuksen toteutus
 - Tiedotteessa oli mukana linkki kyselyyn, jossa huoltajat vastasivat, ovatko he huolissaan lapsensa koulumatkasta, mikä koulumatkassa huolestuttaa ja kuinka usein lapsi saa autokyydin kouluun
 - Huoltajat saivat antaa arvosanan omasta suojatiekäyttämistään
 - Huoltajat saivat valita itselleen loppuvuodeksi joko yhden tai useamman tapahaasteen (haasteet lueteltu seuraavalla sivulla)
- Tulokset:
 - Kyselyyn vastasi 278 huoltajaa, jotka jakautuivat seuraavasti (samalla vastaajalla voi olla useita lapsia)
 - 1.-3.-luokat: 160 henkilöä
 - 4.-6.-luokat: 127 henkilöä
 - 7.-9.-luokat: 91 henkilöä
 - Vastaajista 48 % on huolissaan koulumatkan turvallisuudesta
 - Lapsen iästä riippuen huolenaiheiksi nousivat tienylitysten turvallisuus, työmaiden liikennejärjestelyt, valaistus, näkemäongelmat, pihoiilta peruuttavat autot, pyöräilijöiden ja jalankulkijoiden konfliktit, liikenteen vilkkaus. Erityisesti tienylitysten kohdalla suurimmiksi ongelmiksi koetaan autoilijoiden ajonopeudet, välinpitämättömyys ja tarkkaamattomuus sekä lasten huomiokyky ja vilkkaus
 - Kuinka usein huoltajat vievät lapsensa autolla kouluun
 - Lähes joka päivä tai muutaman kerran viikossa: 7 %
 - Muutaman kerran kuussa tai harvemmin: 43 %
 - Ei koskaan: 49 %
 - Huoltajien arvostus omalle suojatiekäyttämislle
 - 8,8

Tapahaaste Keravan perusopetuksen huoltajille 2/2

- Seuraavat tapahaasteet keräsivät eniten ääniä
 - **80 % vastaajista: Jalankulkijana huolehdin aina näkyvyydestäni pimeään vuodenaikaan**
 - **78 % vastaajista: Kasvattajana olen hyvänä esimerkkinä lapselleni**
 - **76 % vastaajista: Autoilijana annan aina tietä jalankulkijalle, joka on suojiatiellä tai astumassa sille. Hidastan selvästi ja ajoissa**
 - **74 % vastaajista: Jalankulkijana varmistan aina ennen suojiatielle astumista, että autoilija on huomannut minut**
 - **68 % vastaajista: Autoilijana pysähdyn aina suojiatien eteen, jos viereisellä kaistalla oleva auto on pysähtynyt**
- Seuraavat tapahaasteet keräsivät vähiten ääniä:
 - **27 % vastaajista: Kasvattajana käyn lapseni kanssa yhdessä läpi koulumatkan tienlytyspaikat ja miten toimia niissä**
 - **38 % vastaajista: Pyöräilijänä kertaan ne tilanteet, joissa pyöräilijä on väistämisvelvollinen**
 - **54 % vastaajista: Pyöräilijänä noudatan aina liikennevaloja**
 - **57 % vastaajista: Kasvattajana kertaan lapseni kanssa tienlytyksen turvalliset toimintamallit**
 - **57 % vastaajista: Pyöräilijänä keskityn aina tienlytykseen (ei katse puhelimessa)**

Haastekyselyn sisältö

Keravan perusopetuksen suojatiehaaste huoltajille

Tällä kyselyllä haastamme sinut pohtimaan omaa suojatiekäyttymistesi ja asettamaan itsellesi suojateiden turvallisuutta edistäviä tapahaaste loppuvuodeksi.

Haasteita kerätään 21.10. saakka.

Lapsesi (yhden tai useamman) luokka-aste

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.

Oletko huolissasi lapsesi koulumatkan turvallisuudesta?

- Kyllä
- En

Kuinka usein lapsenne saa koulun autokyydin (huom. ei linja-auto tai koulutaksi)?

- Lähes joka päivä
- Muutaman kerran viikossa
- Muutaman kerran kuussa
- Harvemmin kuin kerran kuussa
- Ei koskaan

Anna kouluarvosana omalle suojatiekäyttymisellesi (sääntötuntemus, sääntöjen noudattaminen, valppaus jne.)

- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10

Miten haastat itsesi loppuvuoden osalta parantamaan suojateiden turvallisuutta?

Valitse seuraavista listoista yksi tai useampi valmis haaste tai laadi teemaan sopiva oma haaste!

Kasvattajana...

- ...kertaan lapseni kanssa tienlytyksen turvalliset toimintamallit
- ...käyn lapseni kanssa yhdessä läpi koulumatkan tienlytyspaikat ja miten toimia niissä
- ...sovin lapseni kanssa peisäännöt kännynkäytöstä jalan, pyörällä tai mopolla liikkuesssa
- ...olen hyvänä esimerkkinä lapselleni (heijastimen käyttö, kännynkäyttö, kypärän käyttö jne.)
- Kirjoita oma haaste...

Pyörälläjänä...

- ...huolehdin aina näkyvyydestäni pimeään vuodenaikaan (pyöränvalot, heijastimet ym.)
- ...kertaan ne tilanteet, joissa pyöräilijä on väistämisevelvollinen
- ...varmistan ennen tien ylittämistä, että autoilijat ovat varmasti huomanneet minut
- ...keskityn aina tienlytykseen (ei katse puhelimessa)
- ...noudatan aina liikennevaloja
- Kirjoita oma haaste...

Autoilijana...

- ...annan aina tietä jalankulkijalle, joka on suojatiellä tai astumassa sille. Hidastan selvästi ja ajoissa.
- ...noudatan aina liikennevaloja
- ...keskityn aina ajamiseen ja ympäristön havainnointiin enkä koske kännykkään ajon aikana
- ...pysähdyn aina suojatien eteen, jos viereisellä kaistalla oleva auto on pysähtynyt
- ...väistän aina jalankulkijoita ja pyöräilijöitä kääntyessäni tai liikenneymppyrässä
- ...käytän aina vilkkua kääntyessäni
- Kirjoita oma haaste...

Jalankulkijana...

- ...huolehdin aina näkyvyydestäni pimeään vuodenaikaan (heijastimet ym.)
- ...keskityn aina tienlytykseen (ei katse puhelimessa)
- ...varmistan aina ennen suojatielle astumista, että autoilija on huomannut minut
- ...noudatan aina liikennevaloja
- Kirjoita oma haaste...

Lähetä

Kokemuksia toimenpiteestä

Onnistumiset / plussat

- Tapahaastekampanja on helppo toteuttaa ja monistettavissa
- Aikaa kampanjan toteutukseen varataan noin 20 tuntia
- Kampanjan toteutus pähkinänkuoressa:
 1. Sovitaan kasvatuksen ja opetuksen suunnittelijan tai koulun rehtorin kanssa haasteen toteuttamisesta ja välittämisestä huoltajille
 2. Kirjataan ylös tapahaasteet eli ne toivottavat liikenneturvallisuutta parantavat toimintamallit, joita huoltajien halutaan toteuttavan
 3. Toteutetaan Internet-kysely, johon haasteet on kirjattu
 - Kirjataan kyselyyn lyhyitä taustakysymyksiä koulumatkan liikenneturvallisuudesta ja huoltajan liikennekäyttäytymisestä
 - Lisätään kyselyn perään vapaasti valittavissa olevat liikennehaasteet
 4. Lähetetään huoltajille kysely
 5. Analysoidaan tulokset
 6. Lähetetään haasteen loputtua jälkeenkysely, jossa kysytään, onnistuiko huoltaja valitsemassaan liikennehaasteessa (ei ehditty toteuttaa hankkeen aikana)

Huom. Osallisuusaktiivisuuden parantamiseksi jälkeenkyselyyn voidaan liittää esimerkiksi tuotepalkinnon arvonta

Vaikeudet / miinukset

- Toimenpiteen vaikuttavuutta on vaikea mitata, hankkeen aikana ei mitata haasteen noudattamista kyselyin tai tarkkailuin

Opit ja kehitysideat

STRAFICA

Arvio koko hankkeen toteutumisesta

Plussat

- Aihe kiinnostava
- Sidosryhmät, jotka osallistuivat hankkeeseen suhtautuivat erittäin positiivisesti siihen, että tärkeää asiaa pidetään yllä
- HAMKin opiskelijat olivat hyvä apu
- Suhtautuminen ja tulokset etenkin liikennepäivästä, rehtorin viesteistä, tapahaasteesta ja ikäihmisten heijastinliivikokeilusta olivat positiivisia

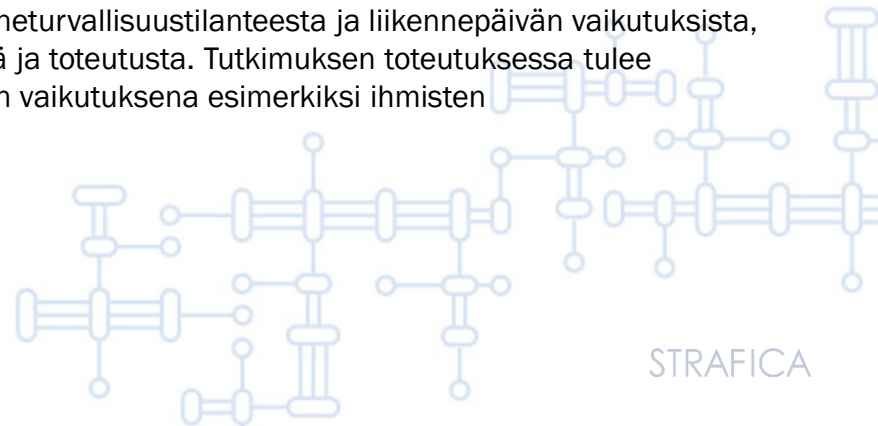
Miinukset

- Kampanjasuunnittelun työmäärän aliarviointi → yksittäinen kampanja/tempaus vaatii paljon resursseja ja aikataulutettua, yksityiskohtaista suunnittelua
 - Hankkeessa meni noin 20 tuntia kunkin kampanjan yksityiskohtaiseen suunnitteluun/kampanja (lisäksi ennen-jälkeen tutkimuksien suunnittelutyö, tutkimuskohteiden ja yhteistyökumppaneiden saaminen ja niihin yhteydenpito kampanjan toteuttamiseksi)
- Liian paljon tempauksia tai kampanjoita → keskittyminen oleellisimpiin/tehokkaimpiin
- Ohjauksen vaikeus → ohjausryhmässä olisi voinut olla mukana myös suoraan opetustoimen tai vanhustalveluiden henkilöstöä
- Vaikuttavuuden arvioinnin vaikeus → ennen-jälkeen-tutkimus oli vaikea rajata vain kyseisen toimenpiteen vaikutuksiin
- Poliisin osallistuminen jäi pois
- Vaikuttavuuden aikaan saaminen vaatii kampanjan hyvin tarkkaa suunnittelua, mitattavan vaikutuksen määrittelyä sekä ennen-jälkeen mittausta ja tutkimusta (näiden suunnittelutyö vaatii erillisen resurssinsa)
- Tätä hanketta ei oltu resursoitu siten, että kokeilukampanjoiden jatkokehittäminen olisi ollut mahdollista.
- Aikataulu ei ollut optimaalinen → suojatiekyselyssä nousi eniten esiin jalankulkijoiden näkyvyys (heijastinten puuttuminen), mihin liittyvä kampanjointi piti hoitaa joko liian aikaisin tai liian myöhään hankkeen aikatauluun verrattuna.

Parhaat toimenpiteet 1/2

■ 1. Koulun liikennepäivä

- Kohtalaisen helppo toteuttaa, parhaassa tapauksessa tieto leviää oppilaiden, huoltajien ja henkilökunnan kautta hyvin laajalle ja on monistettavissa useampaan kohteeseen peräkkäin
- Opettajat saavat uusia ideoita omaan liikennekasvatustyöhönsä, kun näkevät eri tapoja käydä asioita läpi
- Sitouttaa ja haastaa myös sidosryhmiä tai viranomaisia
- Suurimmat kysymykset liittyvät aikataulujen yhteensovittamiseen, sujuvaan viestimiseen ja lukuisiin käytännön pieniin järjestelyihin
- Liikennepäivän voi ohjelmoida eri kouluilla toteuttavaksi muutaman vuoden sykleissä
- Mikäli halutaan tarkempaa tietoa eri koulualueiden liikenneturvallisuustilanteesta ja liikennepäivän vaikutuksista, edellyttää ennen- ja jälkeen tutkimuksien suunnittelutyötä ja toteutusta. Tutkimuksen toteutuksessa tulee huomioida että valistus ei välttämättä näy lyhyen aikavälin vaikutuksena esimerkiksi ihmisten liikennekäyttäytymisessä.

Parhaat toimenpiteet 2/2

■ 2. Opiskelijavoimien hyödyntäminen

- Hämeen ammattikorkeakoulun opiskelijat toteuttavat kustannustehokkaasti ja innostuneesti mm. liikennepäiviä tai suojatietarkkailuja
- Vuosittain koululle tulee uusia opiskelijoita, joten työt eivät kaadu samojen opiskelijoiden harteille
 - Toiminnanohjaus ja työn lähtökohdat tulee sopia ohjaavan opettajan kanssa tarkkaan tai nimetä työlle laadunvarmistaja tai tilaajayhteyshenkilö, mikäli opiskelijat toimivat itsenäisesti
 - Parhain toimintamalli on sisällyttää työt esimerkiksi liikenneturvallisuuustoimijatyön vuosikelloon ja sopia Hämeen ammattikorkeakoulun kanssa tehtävistä tutkimuksista ja toimenpiteistä esimerkiksi alikonsulttityönä
- Opiskelijat saavat opintopisteitä ja kokemusta projektityöskentelystä sekä parhaassa tapauksessa voivat löytää projektien kautta opinnäytetyön aiheen, harjoittelupaikan tms.

■ 3. Tiedotuskampanjat

- Tiedottaminen on edullista ja melko helppoa, mutta vaikuttavan tiedottamisen suunnittelu ja tiedotuksen ajoittaminen, kohderyhmän tavoittaminen sekä vaikutuksen todentaminen vaativat suunnittelua ja resursointia
- Jatkuva tiedottaminen on koettu kouluissa tarpeellisenä toimenpiteenä esimerkiksi silloin, jos koulussa on saattoliikenneongelma
- Tiedotteiden tyyliin ja toteutukseen voidaan kampanjan keinoin luoda vaihtelua ja velvoittaa sillä vanhempia mukaan koulujen liikenneturvallisuuustyöhön

Opit seuraaville suojatiekampanjan suunnittelijoille

- Työn alkuvaiheessa tulee rajata kampanjaideat ja kohderyhmät
 - Mieluummin vähän ja laadukkaita toimenpiteitä kuin paljon nopeasti suunniteltuja
- Toimintatapojen suunnittelu kohderyhmille sopiviksi
 - Ikäihmisten kanssa suulliset haastattelut parhaita
- Mittaamiseen tai tarkkailuun liittyvä ohjeistus
 - Suunnittelijan tulee miettiä, mitä tutkitaan ja millaisia vaikutuksia tarkastellaan
 - Suunnittelijan on hyvä olla mukana varsinaisten seurantojen ohjeistajana ja tarkkailijana ensimmäisillä kerroilla laadun ja yhteneväisyyden varmistamiseksi
 - Ohjeistuksen tulee olla mieluummin liian tarkkaa kuin liian väljää, jos erilaisilla toteutustavoilla on vaikutusta tuloksiin
 - Seurantakertoja pitää olla riittävä määrä ja ne tulee tehdä samaan aikaan, samoissa sääolosuhteissa
 - Liikennelaskin kannattaa jättää paikoilleen koko mittausjakson ajaksi (esim. 1 vk ennen-mittausta, 1 vk toimenpidettä ja 1 vk jälkeen mittausta siirtämättä laitetta)
- Sidosryhmien mukaan saaminen
 - Aikaa kannattaa varata oikeiden, aiheesta innostuneiden henkilöiden löytämiseen
 - Poliisin mukaan saaminen on haastavaa resurssien vuoksi: kannattaa pohtia, onko poliisin läsnäolo välttämätöntä sekä koeasetelman monimutkaisuus. Onko paikalle saapuvan partion helppo toteuttaa toimenpide toivotulla tavalla?
- Yksityiskohdat
 - Heijastinliivi- tai muut turvavälinekokeilut: kannattaa hankkia useita eri malleja ja värejä testiin
 - Logosuunnittelu ei ole helppoa ja nopeaa
 - Inhimillisiä virheitä, sairauksia tai muista johtuvia viiveitä ei voi estää, mutta niihin voi yrittää varautua esim. riskikartoituksen ja riittävän ohjeistuksen sekä tarkan dokumentoinnin avulla

Liikennepäivän toteutus

- Työresurssi suunnittelutyöhön noin 20 tuntia tai 2-5 h/rasti → aikataulun sovitus vaikeinta
 - Ajankohta kannattaa sopia koulun kanssa vähintään **kolme kuukautta** ennen liikennepäivän toteutumista
 - Luokkien ja rastien määrästä riippuen liikennepäivän toteutukseen kuluu **4-8 tuntia**
 - Jokaiselle rastille on hyvä varata riittävästi aikaa, esimerkiksi noin **30 min**
 - Aikatauluta luokkien kiertojärjestys ja aikatauluta tauot/ruokailu mieluummin väljästi kuin tiukasti
 - Mikäli suunnittelet rastit itse, hanki materiaali ajoissa: heijastimia tai hedelmiä palkinnoiksi, kasvomaalit, julisteet ja oppaat saa ilmaiseksi Liikenneturvasta ([tilauslinkki](#)) sekä konkreettisia asioita kuten pyöräilykypärä, pyöränvalot, eri heijastinmalleja, lapsen pää -nukke (esim. Riihimäen ajoharjoittelurata) yms.
- Rastien toteutus voidaan tehdä sidosryhmäyhteistyönä
 - esim. Rahtarit, Liikenneturva, SPR, AMK:t, VPK:t, Vapepa, Autoliitto, Näkövammaisten keskusliitto, Opaskoirayhdistys, asukas- tai vanhempainyhdistykset, Martat, MLL, Lions Club, viranomaiset kuten poliisi tai pelastuslaitos, kuntien toimialat kuten tekninen toimi, liikuntapalvelut jne.
 - **Huomioi, että vierailijat tahot kannattaa selvittää hyvissä ajoin, jotta tiedät montako rastia suunnittelet itse !**
- Alan opiskelijat voivat toteuttaa liikennepäivän suunnittelutyön valinnaisena opintokokonaisuutena
- Erilaisia rastisisältöjä, jotka sopivat alakouluun:
 - Tietovisa
 - Tempurata (häiriötekijäsimulaatio)
 - Tutustuminen raskaan ajoneuvon katvealueisiin konkreettisesti (raskas ajoneuvo tai ajoneuvoyhdistelmä paikan päälle, keiloja tai naruja visualisoimaan katveita)
 - Heijastintesteri (myös pimeä huone tai käytävä ja taskulamppu toimivat)
 - Heijastimen askartelu
 - Liikennemerkin suunnittelu
 - Sinä teet suojatien -kasvomaalaukset
- Hyödynnä eri tahoja ja ihmisten intohimoa (opettajille tekee välillä hyvää seurata sivusta ja ottaa uusia ajatuksia vastaan)
- Yläkoulujen tai toisen asteen osalta yhteistyötahoksi voi kysyä liikenneopettajakouluttajia (mm. HAMK), pyörähdysautoa (ainakin Liikenneturva), vakuutusyhtiötä, poliisia jne.

